

1. Anvendelsesområde

Akkrediteringsbestemmelse for anvendelse af DS/EN 45011 som kravdokument for selskaber, som er, eller ansøger om at blive, akkrediteret til verifikation af drivhusgasemissioner i overensstemmelse med:

- Den til enhver tid gældende lov om CO₂-kvoter, p.t. Bekendtgørelse af Lov om CO₂-kvoter nr. 348 af 9. maj 2008 med ændringer, jf. Lov nr. 1267 af 16. december 2009.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF af 13. oktober 2003 med ændringer, jf. direktiv 2008/101/EF af 19. november 2008.
- Kommissionens Beslutning 2007/589/EF af 18. juli 2007 om retningslinjer for overvågning og rapportering af drivhusgasemissioner i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF (O&R-Beslutningen) med ændringer, jf. Kommissionens Beslutning 2009/339/EF af 16. april 2009 om ændring af beslutning 2007/589/EF for så vidt angår tilføjelse af retningslinjer for overvågning og rapportering af udledninger og ton-kilometerdata fra luftfartsaktiviteter.

2. Gyldighed

Akkrediteringsbestemmelsen fastlægger den tolkning af relevante paragraffer i akkrediteringsstandard, der anvendes ved akkreditering til CO₂-verifikation.

Da DS/EN 45011 ikke er målrettet verifikation af udledningsrapporter eller ton-kilometerrapporter, er i bilag 4 til denne akkrediteringsbestemmelse listet en præcisering af, hvordan teksten i akkrediteringsstandard skal anvendes ved CO₂-verifikation

Akkrediteringsbestemmelsen er som udgangspunkt baseret på IAF's (International Accreditation Forum) guidance GD 5, der er en generel fortolkning af DS/EN 45011, samt EA's (European cooperation for Accreditation) Mandatory Document EA-6/03 For Recognition of Verifiers under EU ETS Directive.

3. Introduktion

Overskrifter og punkter fra DS/EN 45011 – evt. med modifikation (jf. Bilag 4) er skrevet med fed skrift. Akkrediteringsbestemmelser er med henblik på referencer identificeret med bogstavet "G" efterfulgt af hovedafsnitsnummer fra DS/EN 45011 og et nummer for det enkelte fortolkningsafsnit.

Betegnelsen "skal" benyttes i denne bestemmelse til at angive de bestemmelser, som er obligatoriske, idet de afspejler kravene i DS/EN 45011 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF af 13. oktober 2003 med senere ændringer. Betegnelsen "bør" benyttes til at angive de bestemmelser, som forventes at blive fulgt af verifikationsselskabet. Afvigelse fra disse vil kun være tilladt, når DANAK har accepteret, at verifikationsselskabet opfylder kravet i det relevante punkt i DS/EN 45011 og hensigten med den pågældende retningslinje på tilsvarende måde.

Hvor der ved enkelte punkter er angivet "*Ingen specielle akkrediteringsbestemmelser*", betyder dette, at det alene er kravene i DS/EN 45011, der er gældende.

Bilag 2, 3 og 5 er uddrag direkte fra EA-6/03, rev. 03, og fremstår på originalsproget.

4. Akkrediteringbestemmelser til punkter i DS/EN 45011:1998

3 – Definitioner

Afvigelse:

Manglende implementering eller opfyldelse af et eller flere krav i CO₂-udledningsstilladelsen, overvågningsplanen eller andre relevante krav i O&R-Beslutningen. Afvigelser kan forekomme ved:

- Uoverensstemmelse mellem udledningstilladelsen, den godkendte overvågningsplan og de faktiske forhold i virksomheden.
- Manglende overholdelse af retningslinjerne i den godkendte overvågningsplan.
- Manglende dokumentation for rapporterede data og oplysninger.

Afvigelser skal fremgå af verifikationsholdets rapport til virksomheden

Beregningsfaktorer:

Emissions- og oxidationsfaktorer samt nedre brændværdier.

Kvotedirektivet:

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF (EU ETS Directive), med senere ændringer.

Kvoteloven:

Den til enhver tid gældende lov om CO₂-kvoter, p.t. Bekendtgørelse af Lov om CO₂-kvoter nr. 348 af 9. maj 2008 med ændringer, jf. Lov nr. 1267 af 16. december 2009.

Lokalitet

For luftfartsoperatører er der tale om den lokalitet, hvor overvågningsprocessen er fastlagt og styres, samt hvor relevante data og informationer forefindes og opbevares. Identifikation af lokalitet skal indgå i den strategiske analyse.

O&R-Beslutning (MRG):

Kommissionens Beslutning 2007/589/EF af 18. juli 2007 om retningslinjer for overvågning og rapportering af drivhusgasemissioner i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF med ændringer, jf. Kommissionens Beslutning 2009/339/EF af 16. april 2009 om ændring af beslutning 2007/589/EF for så vidt angår tilføjelse af retningslinjer for overvågning og rapportering af udledninger og ton-kilometerdata fra luftfartsaktiviteter.

I bilag 2, 3 og 5 anvendes ”MRG” som forkortelse for Guidelines for the Monitoring and Reporting of Green House Gas Emissions, jf. den nævnte Kommissions beslutninger.

Produktionsenhed:

En teknisk enhed, der består af et eller flere anlæg, beliggende på samme lokalitet, hvorfra der udføres de af Lov om CO₂-kvoter omfattede aktiviteter.

<u>Verifikationsrapport</u>	I denne akkrediteringsbestemmelse anvendes betegnelsen ”verifikationsrapport” for den rapport, der udarbejdes i henhold til bilag 6, 8 og 10.
<u>Virksomhed:</u>	I denne retningslinje anvendes betegnelse ”virksomhed” som synonym for driftsleder (Lov om CO ₂ -kvoter) og oversættelse af ”operator” i Kommissionens Beslutning (O&R-Beslutning). En virksomhed kan omfatte flere produktionsenheder.
<u>Virksomhedsgrupper:</u>	Danske virksomheders produktionsenheder, der er omfattet af Kvotedirektivet, er af den kompetente myndighed (Energistyrelsen) blevet inddelt i 3 definerede grupper samt ”øvrige”. For gruppe 1, 2 og 3 er der udarbejdet standarder for overvågningsplaner og rapportering. Verifikationsfremgangsmåderne er forskellige for de forskellige grupper. For definition af disse grupper henvises til Energistyrelsens Vejledning om CO ₂ -kvoteordningen, som findes på Energistyrelsens hjemmeside, www.ens.dk .

4 – Verifikationsselskab

4.1. – Generelle bestemmelser

- G4.1 Verifikationsselskaber må ikke udøve nogen form for diskriminering, herunder skjult diskriminering i form af fremskyndelse eller forsinkelse af ansøgninger.

4.2. – Organisation

- G4.2 Akkreditering bør kun gives til et organ, som er en juridisk enhed som nævnt i art. 4.2 d) i DS/EN 45011, og den vil være begrænset til fastlagte områder (scopes), aktiviteter og lokaliteter. Hvis verifikationsaktiviteterne udføres af en juridisk enhed, der er del af en større virksomhed, skal forbindelserne til andre dele af den større virksomhed være klart definerede. Der må endvidere ikke foreligge nogen interessekonflikt som defineret i G4.11. og G4.13. Verifikationsselskabet skal give DANAK relevant information om aktiviteter, der udføres af andre dele af en eventuelt større virksomhed, som verifikationsselskabet er en del af.
- G4.3 Hvis et ansøgende verifikationsselskab er en afdeling inden for en større juridisk enhed, skal akkreditering kun tildeles i den større juridiske enheds navn. I en sådan situation kan DANAK underkaste den juridiske enheds relevante funktioner en audit for at følge bestemte auditobservationer og/eller gennemgå journaler med relation til verifikationsselskabet. Den del af den juridiske enhed, der udgør det aktuelle verifikationsselskab, kan drive virksomhed under et bestemt navn, som skal fremgå af akkrediteringscertifikatet.
- G4.4 Verifikationsselskabets upartiskhed og uafhængighed bør være sikret på tre niveauer:
- a) strategi og politik;
 - b) beslutninger om verifikation;
 - c) verificering.

- G4.5 Art. 4.2 e) i DS/EN 45011 kræver, at verifikationssselskabets dokumenterede organisationsstruktur sikrer, at alle de parter, der har en væsentlig interesse i verifikationsordningen, har mulighed for indflydelse. Dette bør normalt ske gennem et udvalg. Den etablerede struktur bør være foreskrevet i verifikationssselskabets nedskrevne vedtægter, og den bør ikke ændres, uden at akkrediteringsorganet (DANAK) bliver underrettet.
- G4.6 Anvendelse af art. 4.2 e) i DS/EN 45011 kræver afgørelse af, om alle parter med en væsentlig interesse i systemet er i stand til at deltage. Det væsentlige er, at alle identificerbare, større interesser bør have mulighed for at deltage, og at der opnås en balance af interesser, hvor ingen enkelt interesse dominerer.
- G4.7 Et verifikationsudvalg eller lignende, jf. art. 4.2 e), bør informeres om baggrunden for alle væsentlige beslutninger og handlinger samt udvælgelse af de personer, der er ansvarlige for bestemte aktiviteter med hensyn til verifikation. Hvis råd, der gives af dette udvalg eller lignende, ikke respekteres af ledelsen, skal udvalget (e.l.) tage passende skridt, som bør omfatte underretning af akkrediteringsorganet.
- G4.8 Verifikationssselskabet må under ingen omstændigheder tilbyde de serviceydelser, der er beskrevet i 4.2 o) i DS/EN 45011. Et tilknyttet organs aktiviteter må ikke påvirke fortrolighed, objektivitet og upartiskhed hos verifikationssselskabet.
- G4.8.1 Verifikationssselskabet eller en anden del af den samme juridiske enhed må ikke tilbyde eller levere følgende ydelser:
- konsulentbistand med henblik på at udvikle metoder til monitorering af opfyldelse af O&R-Beslutningen eller udarbejdelse af udledningsrapporter eller ton-kilometerrapporter,
 - teknisk assistance til udvikling eller vedligehold af systemer til overvågning af udledning af CO₂,
 - anden konsulentbistand eller teknisk assistance hvor den økonomiske afhængighed kan kompromittere uafhængigheden i verifikationssselskabets aktiviteter.
- G4.9 Rådgivning fra et tilknyttet organ og verifikation må aldrig markedsføres sammen, og der må ikke indgå oplysninger i markedsføringsmateriale eller ved præsentationer, skriftligt eller mundtligt, som giver indtryk af, at de to aktiviteter er forbundne, jf. art. 4.2.o).
- G4.10 Et verifikationssselskab må ikke skriftligt eller mundtligt give det indtryk, at verifikation ville blive enklere, lettere eller billigere, hvis der blev anvendt bestemte rådgivnings- eller uddannelsesydelser, jf. art. 4.2.o).
- G4.11 Et tilknyttet organ, som nævnt i art. 4.2 o) i DS/EN 45011, er et organ, som er forbundet med verifikationssselskabet gennem fælles ejerforhold eller bestyrelsesmedlemmer, kontraktmæssig forbindelse, fælles navn, uformel indforståelse eller på anden måde, således at det beslægtede organ har en direkte interesse i udfaldet af en bedømmelse eller har en potentiel mulighed for at påvirke udfaldet af en bedømmelse.
- G4.12 Verifikationssselskabet bør analysere og dokumentere forbindelsen med sådanne tilknyttede organer for at afgøre, om der kunne være interessekonflikter i forbindelse med

verifikationsydelsen. Tilknyttede organer og deres aktiviteter må ikke kunne påvirke fortrolighed, objektivitet eller upartiskhed ved verifikationen.

- G4.13 Verifikationssselskaber skal påvise, hvorledes de driver deres verifikationsvirksomhed og eventuelle andre aktiviteter med henblik på at eliminere reelle interessekonflikter og at minimere enhver synlig fare mod uvildighed. Dette skal omfatte alle potentielle muligheder for interessekonflikt, uanset om de stammer fra verifikationssselskabet internt eller fra tilknyttede organers aktiviteter.

Dette kan, i det omfang det er muligt og berettiget, medføre opfølgning af observationer for gennemgang af både verifikationssselskabets og dets tilknyttede organs dokumenter om den pågældende aktivitet.

- G4.14 Personer, der har ydet rådgivning, kan ikke benyttes til at foretage verifikation, såfremt de inden for de sidste to år har været involveret i konsulentaktiviteter for den aktuelle virksomhed eller et selskab med forbindelse til virksomheden. Situationer som for eksempel en arbejdsgivers nuværende eller tidligere engagement med den virksomhed, der bliver vurderet, kan betyde en interessekonflikt for personer, der er involveret i verifikationsprocessen. Verifikationssselskabet har et ansvar for at identificere og vurdere sådanne situationer og at fordele ansvar og opgaver på en sådan måde, at upartiskheden sikres.

- G4.15 Verifikationssselskabet er ansvarligt for sikring af, at hverken tilknyttede organer eller underleverandører eller eksterne fagspecialister/verifikatorer misligholder de erklæringer, de har afgivet. Verifikationssselskabet har også ansvaret for iværksættelse af passende korrigerende handling i tilfælde, hvor en sådan misligholdelse konstateres.

- G4.16 Det er tilladt for verifikationssselskabet at forklare observationer og afvigelser fra kravgrundlaget, men der må ikke anbefales løsninger eller gives rådgivning som del af verifikationen.

- G4.17 De politikker og procedurer, der nævnes i art. 4.2 p) i DS/EN 45011, bør sikre, at alle tvister og klager bliver løst på en konstruktiv og betimelig måde. Hvor anvendelse af sådanne procedurer ikke har resulteret i en acceptabel løsning på sagen, eller hvor den foreslåede procedure ikke er acceptabel for klageren eller andre involverede parter, skal verifikationssselskabets procedurer give mulighed for en ankeproces. Denne ankeprocedure bør omfatte regler for følgende:

- a) at appellanten gives lejlighed til formel fremlæggelse af sin sag;
- b) at der tages passende forholdsregler for at sikre ankeprocessens upartiskhed;
- c) at appellanten gives adgang til en udskrift af svaret på appellen med begrundelse for afgørelsen.

Verifikationssselskabet skal sikre, at alle interesserede parter i påkommende tilfælde bliver gjort bekendt med, at der er anlagt en ankesag, og hvordan fremgangsmåden er.

4.3. – Virksomhed

Ingen specielle retningslinjer.

4.4. – Underleverandører

- G4.18 Verifikationsaktiviteter udført af eventuelle underleverandører skal give samme tillid til resultatet som var de udført af verifikationsselskabet selv.

4.5. – Kvalitetsstyringssystem

- G4.19 Afsnit 4.5.3 i) i DS/EN 45011 kræver, at verifikationsselskabet overvåger sit personales præstation. Verifikationsselskabet skal sikre, at alt personale, der er involveret i verifikationsaktiviteterne, monitoreres regelmæssigt for at bekræfte deres fortsatte kompetence. Procedurer og kriterier for monitorering skal være baseret på, hvilke opgaver den enkelte udfører, og den risiko der er for, at resultatet af verifikationsaktiviteterne påvirker beslutningen om udstedelse af verifikationserklæring. Procedurer for monitorering skal omfatte observation af den enkelte ledende verifikator og eksperts præstation ”i marken”, samt resultater fra den uafhængige gennemgang af hver enkelt verifikation.

4.6. – Betingelser og procedurer for tildeling, opretholdelse, udvidelse, suspendering og tilbagetrækning af certificering

Ingen specielle retningslinjer.

4.7. – Intern audit og ledelsesevaluering

- G4.20 Afsnit 4.7 i DS/EN 45011 specificerer ikke frekvens for gennemførelse af intern audit eller ledelsesevaluering. Intern audit og ledelsesevaluering af kvalitetsstyringssystemet bør gennemføres efter behov dog minimum en gang årligt.
- G4.21 Registreringer fra intern audit og ledelsesevaluering skal forelægges akkrediteringsorganet på opfordring.

4.8. – Dokumentation

Ingen specielle retningslinjer.

4.9. – Registreringer

- G4.22 Registreringer skal opbevares i minimum 10 år efter afslutning af den årlige verifikation.
- G4.23 For hver enkelt opgave skal registreringer demonstrere, at der er foretaget en analyse af de nødvendige behov for kompetence til opgaven, og at et kompetent verifikationsteam er sammensat på grundlag heraf.
- G4.24 Der skal etableres og vedligeholdes registreringer vedrørende personalet, der viser, at personalet er blevet vurderet kompetent forud for udførelse af verifikationsopgaver. Disse registreringer skal vise kompetence i relation til forskellige verifikationsaktiviteter, herunder hvilke kategorier af aktiviteter, jf. annex 1 til EU ETS direktivet den enkelte er kompetent til at udføre.

4.10. – Fortrolighed

Ingen specielle retningslinjer.

5 – Verifikationsselskabets personale

5 – Personale

G5.1 Verifikator skal etablere og implementere procedurer, der omfatter kvalifikationskrav til den ansvarlige ledende verifikator, eksperter (teknisk og branchemæssig indsigt) og til den eller de personer, der træffer beslutning om udstedelse af verifikationserklæring. Det skal bemærkes, at der er andre funktioner/opgaver, der kræver forskellige niveauer og former for kompetence. Det er verifikationsselskabets forpligtelse at definere krav til disse øvrige funktioner.

Procedurerne skal omfatte identifikation af behov for uddannelse og træning, således nødvendig kompetence opretholdes.

Procedurerne skal omfatte beskrivelse af, hvorledes det evalueres, om kompetencen er tilstede, herunder monitorering af personale involveret i verifikationsaktiviteterne.

Der skal opretholdes registreringer af uddannelses-, trænings- og monitoreringsaktiviteter. Ekspert og ledende verifikator kan være samme person, hvis alle kompetencekravene er opfyldt. Det er også muligt, at kompetencekravene til ekspert/teknisk indsigt er opfyldt af flere personer i fællesskab.

G5.2 **Ledende verifikator** - Den ledende (ansvarlige) verifikator skal opfylde følgende krav:

A) EU/ETS Direktivet og O&R Beslutningen:

Fortrolighed med bestemmelserne i

- a) EU-Kvotedirektivet 2003/87/EF;
 - b) EU-direktiv 2008/101/EF;
 - c) Kommissionens Beslutning 2007/589/EF (MRG II);
 - d) Kommissionens Beslutning 2009/339/EF (luftfart)
- samt de danske bestemmelser og vejledninger på området, herunder Kvoteloven.

B) Verifikationsmetoder - Uddannelse og erfaring i verifikation:

- a) gennemført verifikations-/auditor-kursus;
- b) fungeret som CO₂-verifikator under overvågning ved mindst 4 CO₂-verifikationer (inkl. forberedelse og efterbehandling);
- c) deltaget i yderligere mindst 3 CO₂-verifikationer, hvoraf mindst en skal være i funktion som ledende verifikator under overvågning af kvalificeret, ledende verifikator.

Funktionsområdet for en kvalificeret verifikator skal være afstemt med aktiviteterne i oplæringsperioden (produktionsenhedernes eller luftfartsoperatørernes størrelse og kompleksitet, samarbejde med fageksperter m.v.).

C) Data og informationsbedømmelse:

- a) Bredt kendskab til dataovervågnings- og rapporteringsprincipper, usikkerhedsvurdering, væsentlighedsbegrebet (jf. Bilag 1), dataopgørelsesprincipper, vurdering af elektroniske databehandlingssystemer, kvalitetssikring ved databehandling og mulige fejlkilder.

- b) Forståelse for omfang af måleprocesser og kalibrering.
- c) Evne til at udarbejde verifikationsplan, afdække fejl i rapporterede data og afgøre, om disse er væsentlige.
- d) Evne til at identificere kontrolsystemers effektivitet som input til strategisk analyse og risikoanalyse.

D) Udledningsforhold – generelt: Grundlæggende viden om tekniske, miljø- og energimæssige forhold vedrørende udledninger.

E) Luftfart – generelt:

For luftfartsaktiviteter, herunder ton-kilometerdata, kendskab til og forståelse af:

- a) flyvedata fra Eurocontrol og andre datakilder;
- b) omfattede og undtagne flyvning, jf. bilag 1 til EU-direktiv 2003/87/EF;
- c) brændstofsystemer og beregning af forbrug;
- d) vedligeholdelse af målesystemer;
- e) anvendelse af godkendte værktøjer til beregning af brændstofforbrug for luftfartsoperatører med små udledningmængder;
- f) beregning af ton-kilometerdata.

G5.3 **Ekspert** (energi- og branchemæssig ekspertise)

A) Relevant lovgivning, krav m.v.:

Kendskab til og forståelse af bestemmelserne i

- a) EU-Kvotedirektivet 2003/87/EF;
- b) EU-direktiv 2008/101/EF;
- c) Kommissionens Beslutning 2007/589/EF (MRG II);
- d) Kommissionens Beslutning 2009/339/EF (luftfart)

samt de danske bestemmelser og vejledninger på området, herunder Kvoteloven.

Desuden skal eksperten have et solidt kendskab til administrative krav og eventuel lovgivning, der regulerer processer og aktiviteter, som har betydning for energiforhold eller -forbrug inden for det specifikke brancheområde.

B) Energiforhold – generelt: Eksperten skal have en teknisk uddannelse som ingeniør eller lignende med et energiteknisk indhold og have beskæftiget sig i væsentlig omfang med energianvendelse inden for de seneste 5 år. Det generelle kendskab til energi og miljøforhold kan være opnået ved arbejde som energikonsulent, rådgiver, fra forsknings- og udredningspræget arbejde eller konkret arbejde med energiforhold i industri-virksomheder.

Den relevante miljømæssige, proces- og energitekniske indsigt kan være opnået gennem forskellige forskningsprojekter og/eller konsulentopgaver inden for forskellige virksomheder eller offentlige institutioner.

C) Energiforhold/udledninger: Inden for den konkrete branche, proces- eller aktivitetsområde skal eksperten have:

- a) indgående og opdateret kendskab til det relevante energiomsættende udstyr, måleudstyr og aktiviteter, herunder risiko for uheld og utilsigtet udledning;
- b) viden om procesforløbet med særlig fokus på energiomsætningen og CO₂-opgørelsen;
- c) viden om tilblivelsen af alle oplysningerne vedrørende de enkelte udledningskilder (aktiviteter) i anlægget, navnlig hvad angår indsamling, måling (inkl. kalibrering), beregning og rapportering af data;
- d) kendskab til råvarer, hjælpestoffer og produktionsoutput, hvor det er relevant for CO₂-udledningerne;
- e) viden om kortlægnings- og analyseværktøjer i relation til udledninger.

D) Luftfart: For luftfartsaktiviteter, herunder ton-kilometerdata, skal eksperten endvidere have viden om og forståelse af:

- a) flyvedata fra Eurocontrol og andre datakilder;
- b) omfattede og undtagne flyvninger, jf. bilag 1 til EU-direktiv 2003/87/EF;
- c) brændstofsystemer og beregning af forbrug;
- d) vedligeholdelse af målesystemer;
- e) anvendelse af godkendte værktøjer til beregning af brændstofforbrug for luftfartsoperatører med små udledningsmængder;
- f) beregningsmetoder for ton-kilometerdata, herunder metoder og kilder til opgørelse af "great circle distance".

G5.4 **Beslutningstager:** Den person eller gruppe af personer der - på baggrund af den ledende verifikators rapporter og andet materiale - træffer beslutning om udstedelse af positiv/negativ verifikationserklæring:

Tilstrækkelig viden om:

- verifikationsgrundlaget (EU-Kvotedirektivet 2003/87/EF, direktiv 2008/101/EF, tilhørende retningslinjer samt de danske bestemmelser og vejledninger på området);
- fremgangsmåder for verifikation;
- teknisk indsigt (hvis beslutningstager ikke selv har tilstrækkelig teknisk indsigt, skal der kunne allokeres nødvendig ekspertise fra eksperter til beslutningsprocessen).

Kompetence på et niveau svarende til ledende verifikator, jf. G.5.2, vil normalt anses for værende tilstrækkeligt til at kunne forestå beslutning om udstedelse af positiv hhv. negativ verifikationserklæring.

6 – Ændringer i verifikationskravene (certificeringskravene)
Ingen specielle retningslinjer.

7 – Ankesager, klager og tvister

- G7.1 Personale, inklusive personer i verifikationsselskabets ledelse, bør ikke behandle ankesager, klager eller tvister, hvis de inden for de sidste to år har været involveret i aktiviteter, jf. 4.2.o) i DS/EN 45011, med den involverede virksomhed, produktionsenhed eller luftfartsoperatør, eller på anden måde er relateret til denne, jf. G4.11.
- G7.2 Ankesager, klager og tvister er kilder til mulige afvigelser. Ved modtagelsen af en klage skal verifikationsselskabet i relevant omfang gennemføre korrigerende handlinger inden for verifikationsselskabets eget ledelsessystem for at undgå gentagelser.
- G7.3 Verifikationsselskabets fremgangsmåder for håndtering af klager bør indeholde foranstaltninger til:
- at begrænse konsekvenserne af enhver uoverensstemmelse;
 - at genskabe overensstemmelse med verifikationskravene så hurtigt som praktisk muligt;
 - at forebygge gentagelse af uoverensstemmelsen;
 - at opføre effektiviteten af de valgte korrigerende og forebyggende foranstaltninger.
- G7.4 Klager over verifikator skal behandles af verifikationsselskabets klage-/ankesystem, og dokumentationen herfor skal foreligge i verifikationsselskabet, jf. afsnit 7 i DS/EN 45011.

8 – Ansøgning om verifikation (certificering)

- G8.1 Med henvisning til afsnit 8.2.2 i DS/EN 45011 skal verifikationsselskabet sikre, at virksomheden eller luftfartsoperatøren har afgivet tilstrækkelig information om omfang og område for verifikationen, herunder minimum følgende:
- organisationsbeskrivelser og afgrænsninger, herunder for luftfartsoperatører omfattede flyvninger, jf. bilag I til direktiv 2003/87/EF;
 - CO₂-udledningstilladelse, hvor relevant, og godkendt overvågningsplan;
 - aktiviteter, udledningskilder og –typer;
 - luftfartøjstyper i luftfartsoperatørens flåde;
 - beskrivelse af anvendte processer og teknologier;
 - lokalitet(er) hvor information og data i relation til udledning og ton-kilometer forefindes.
- G8.2 Forud for afgivelse af tilbud bør dette gennemgås og godkendes af kvalificeret personale.
- G8.3 Verifikationsselskabets kontrakt med virksomheden skal indeholde krav om, at produktionsenheden:

- foretager de nødvendige arrangementer til gennemførelse af verifikation på stedet, herunder adgang til relevant dokumentation, områder, registreringer og personale i relation til udførelse af verifikationen;
- ikke anvender verifikationsrapport og verifikationserklæring eller dele af disse på en misvisende måde, og
- ved afslutning af verifikationen giver en skriftlig bekræftelse på, at alle krævede data og informationer er givet.

Kontrakten skal endvidere indeholde forbehold, der giver mulighed for anvendelse af mere tid, hvis udførelse af strategisk analyse eller risikoanalyse nødvendiggør dette, samt hvis der afdækkes afvigelser, utilstrækkelige data eller fejl i datagrundlag.

G8.4 Verifikationsselskabet skal gennemføre og dokumentere kontraktgennemgang af hver ansøgning om verifikation. Kontraktgennemgangen skal bl.a. omfatte:

- a) fastlæggelse af formål og omfang af verifikation, herunder om verifikationsselskabet er akkrediteret til området;
- b) vurdering af forskellige risici, der er forbundet med verifikationsopgaven (se Bilag 1);
- c) dokumentation for, at verifikationsselskabets fremgangsmåde sikrer, at verifikationsopgaven kan gennemføres under hensyntagen til de identificerede risici;
- d) kompetenceanalyse med henblik på udvælgelse af verifikationshold;
- e) gennemgang og godkendelse af udpeget og kvalificeret person i verifikationsselskabet inden verifikationsopgaven accepteres over for virksomheden;
- f) fastsættelse af tidsforbrug, jf. G8.5. og dokumentation af grundlag for fastsættelse.

G8.5 Verifikationsselskabet skal ved fastsættelse af tidsforbrug inddrage følgende faktorer:

- a) kompleksiteten af produktionsenheden og luftfartsoperatørens aktiviteter og flåde af luftfartøjer;
- b) kompleksiteten af overvågningsplanen, herunder overvågningsmetoder;
- c) den relevante væsentlighedsgrad;
- d) produktionsenheden eller luftfartsoperatørens interne kontrolsystem;
- e) lokalitet hvor information og data i relation til udledning og ton-kilometerdata forefindes;
- f) kompleksitet i databehandling

(Eksempler på yderligere faktorer til brug for fastsættelse af tidsforbrug, se bilag 3.)

G8.6 Verifikationsselskabet skal opretholde registreringer vedrørende gennemførelse af afsnit G8.1 til G8.5.

9 – Forberedelse til verifikation (evaluering)

G9.1 Verifikationen kan gennemføres på forskellige niveauer alt efter produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens type, aktiviteter og udledningsmængde, og om produktions-

enheden eller luftfartsoperatøren har et ledelsessystem, hvori CO₂-opgørelsesprincipperne er indbygget.

- G9.2 Verifikationsmetoden skal tilrettelægges, ud fra produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens type og aktiviteter samt overvågningsplan og herunder opgørelsessystem, som er vurderet og godkendt af Energistyrelsen. Se desuden Bilag 2 om forhold, der skal inddrages ved udarbejdelse af verifikationsplanen.
- G9.3 Ved ansøgning om verifikation af en produktionsenhed eller luftfartsoperatør, der tidligere er verificeret af en anden verifikator, skal verifikator gennemføre verifikationen som en førstegangsverifikation, jf G10.10 samt verifikation af udledningsrapport eller ton-kilometerrapporten, jf G10.11.

10 – Verifikation (evaluering)

- G10.1 Der skal foretages årlig verifikation af opgørelser over CO₂-udledning iht. Lov om CO₂-kvoter. Udledningsrapport for produktionsenheden eller luftfartsoperatøren skal verificeres inden ultimo marts måned for udledningsdata fra det foregående år.

Luftfartsoperatørens opgørelse af ton-kilometerdata skal verificeres inden ultimo marts måned i året efter overvågningsåret, (ref. direktiv 2008/101/EF, artikel 3e, stk. 1, og 3f, stk. 2).

- G10.2 Principper for gennemførelse af verifikationsbedømmelsen fremgår af Bilag 1 til denne retningslinje. De krævede elementer af fremgangsmåderne for verifikation fremgår af bilag V i emissionsdirektivet og Kvoteloven.
- G10.3 Verifikationen baseres på en strategisk analyse af produktionsenheden eller luftfartsoperatørens aktiviteter og deres betydning for udledningerne. I den strategiske analyse bør verifikationselskabet inddrage den kompetente myndigheds (Energistyrelsen) gruppering af produktionsenhederne.
- G10.4 Den strategiske analyse skal bl.a. omfatte en dokumentgennemgang samt eventuelle nødvendige undersøgelser/interview/besøg på virksomheden for at få afdækket omfang og kompleksitet af verifikationsaktiviteterne og verifikationsopgavens omfang.
- G10.5 Den strategiske analyse skal - uanset fremgangsmåde - sikre fornødent kendskab til og omfatte følgende elementer:
- a) gældende udledningstilladelse (hvis relevant), Energistyrelsens godkendelse af gældende overvågningsplan, gældende overvågningsplan og kvotetildeling;
 - b) produkter og produktion, luftfartsoperatørens flåde af luftfartøjer og omfattede flyvninger;
 - c) eventuelle ændringer hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren gennem året (organisationsstruktur, produktsammensætning og ændringer, ændringer i produktions- eller procesforhold, luftfartøjer og omfattede flyvninger);
 - d) produktionsenheden eller luftfartsoperatørens kontrolsystem til identifikation og styring af risici i databehandlingen, der kan betyde ukorrekt angivelse i udledningsrapport eller ton-kilometerrapporten;

- e) for luftfartsoperatører – tilgængelighed og kompleksitet af supplerende procedurer krævet i MRG, Bilag XIV, afsnit 6 og bilag XV, afsnit 3.
 - f) eventuelt energi-, miljø- eller andet ledelsessystem, som produktionsenheden eller luftfartsoperatøren anvender ved håndtering og behandling af udledningsdata eller ton-kilometerdata;
 - g) informationssystemet vedrørende data og fremgangsmåderne til behandling og videreførelse af data til udledningsrapporten eller ton-kilometerreporten;
 - h) tilgængelighed af information i databaser, herunder databaser fra Eurocontrol, andre lignende organisationer og luftfartsoperatørens egne databaser, samt behov for yderligere besøg i forbindelse med verifikation af frembringelse og håndtering af data;
 - i) art, omfang og kompleksitet af udstyr og processer, der anvendes til at frembringe udledning eller ton-kilometerdata, herunder beregningsmetoder;
 - j) eventuel anvendelse af forenklede procedurer for luftfartsoperatører med små udledningsmængder;
 - k) produktionsenheden eller luftfartsoperatørens definerede væsentlighedsgrad.
- G10.5.1 Resultatet af den strategiske analyse skal dokumenteres og sammen anden relevant information indsamlet ved den strategiske analyse, registreres i den interne sagsdokumentation hos verifikationsselskabet.
- G10.6 På grundlag af resultatet af den strategiske analyse skal verifikationsselskabet gennemføre en risikoanalyse (identifikation og vurdering af usikkerhed/fejl i produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens udledningsgrundlag og deres betydning for resultatet i produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens udledningsrapport eller ton-kilometerreport), der som minimum skal omfatte:
- a) den samlede udledning i forhold til de enkelte udledningskilder og kildestrømme;
 - b) kompleksitet i produktionsenhedens processer eller luftfartsoperatørens aktiviteter;
 - c) den godkendte overvågningsplan;
 - d) tilstrækkelighed af ledelsessystemet, system for databehandling og kontrolsystemet;
 - e) for luftfartsoperatører, tilstrækkelighed af supplerende procedurer MRG, Bilag XIV, afsnit 6 og bilag XI, afsnit 8;
 - f) relevant information fra tidligere verifikationer hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren.
- Hvis der ikke gennemføres besøg hos produktionsenheden, jf. G10.18, skal risikoanalysen omfatte risici forbundet hermed.
- På grundlag af risikoanalysen udarbejdes en verifikationsplan for gennemførelse af selve verifikationen.
- G10.6.1 Resultatet af risikoanalysen skal dokumenteres sammen anden relevant information indsamlet ved risikoanalyse og registreres i den interne sagsdokumentation hos verifikationsselskabet.

- G10.7 Verifikationsplanen skal inddrage den strategiske analyse og risikoanalysen for planlægning og udvælgelse af stikprøver og deres omfang. Verifikationsplanen skal omfatte:
- a) besøg hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren og vurdering af udledningskilderne;
 - b) interview med relevante funktioner;
 - c) dokument- og datagennemgang;
 - d) plan for udvælgelse af stikprøver i udlednings- eller ton-kilometerdata, herunder prioritering af områder og data identificeret ved den strategiske analyse, samt væsentlige faktorer for opfyldelse af overvågningsplanen;
 - e) vurdering af om afgrænsning og fuldstændighed af omfattede aktiviteter hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren er i overensstemmelse med den godkendte overvågningsplan.

Verifikationsplanen skal tydeligt angive hvilke aktiviteter, der skal gennemføres ved besøg hos produktionsenheden eller hos luftfartsoperatøren.

For øvrige relevante forhold, der bør inddrages i planlægningen, se Bilag 2.

- G10.8 Verifikationen skal gennemføres hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren, med mindre en anden fremgangsmåde kan retfærdiggøres i det enkelte tilfælde (jf. emissionsdirektivet, bilag V, punkt 7), ref. G10.18. Verifikator tager stikprøver for at verificere pålideligheden af de rapporterede data og oplysninger.

Besøg hos luftfartsoperatører skal foretages i overensstemmelse med definition af "Lokalitet" i afsnit 4 - 3 Definitioner.

- G10.9 Verifikationen kan deles op i 3 kategorier:
1. Førstegangsverifikation, jf. G10.10. Verifikation af om udledningstilladelsen (hvis relevant), og den godkendte overvågningsplan svarer til de faktiske forhold i produktionsenheden eller hos luftfartsoperatøren.
 2. Verifikation af CO₂-udledningsrapporten eller ton-kilometerrapporten, jf. G10.11. Verifikation af produktionsenheden eller luftfartsoperatørens CO₂-opgørelse eller opgørelse af ton-kilometer (udledningsrapport eller ton-kilometerrapport) for overensstemmelse med den godkendte overvågningsplan.
 3. Årlig verifikation, jf. G10.12. Verifikation af, at den løbende overvågning af CO₂-udledningen i produktionsenheden eller hos luftfartsoperatøren foretages i henhold til den godkendte overvågningsplan, samt at overvågningsplanen og den gældende udledningstilladelse, hvis relevant, svarer til de faktiske forhold i produktionsenheden eller hos luftfartsoperatøren og den årlige udledningsrapport eller ton-kilometerrapport.

- G10.10 Ved **førstegangsverifikation** (hos alle produktionsenheder og luftfartsoperatører) skal verifikator bedømme, om den af den kompetente myndighed (Energistyrelsen) udstedte udledningstilladelse (hvis relevant), og godkendte overvågningsplan svarer til de faktiske forhold i produktionsenheden eller hos luftfartsoperatøren. Bedømmelsen skal bl.a. omfatte en vurdering af:

- a) om afgrænsningen i udledningstilladelsen (hvis relevant), og overvågningsplanen af den del af produktionsenheden eller luftfartsoperatøren, der er omfattet af Kvoteloven, svarer til de reelle forhold;
- b) om vilkår i udledningstilladelsen (hvis relevant), og vilkår for overvågningsplanen er opfyldt;
- c) om aktiviteter, som har en betydelig teknisk forbindelse med aktiviteter nævnt i Kvotelovens § 5-8, og som kan have indvirkning på udledning af CO₂, er medtaget i overvågningsplanen for den aktivitet;
- d) om aktiviteter, som har betydning for aktiviteter nævnt i Kvotelovens § 8a, og som kan have indvirkning på udledning af CO₂ og opgørelse af ton-kilometerdata, er medtaget i overvågningsplanen;
- e) om den af Energistyrelsen godkendte overvågningsplan er dækkende for forholdene hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren, herunder bl.a.:
 - om alle brændselsforbrugende anlæg er medtaget i overvågningsplanen, f.eks. også nød anlæg, når den samlede indfyrede effekt er over 20 MW og anlæg til afbrænding uden udnyttelse af energiindholdet (flaring);
 - om udledninger fra alle brændsler indgår i overvågningsplanen, herunder f.eks. også fra brændsler til sjældent brugte nød anlæg; om flyve-, udlednings- og ton-kilometerdata er komplette sammenholdt med data over lufttrafik, som f.eks. Eurocontrol indsamler;
- f) om der er overensstemmelse mellem rapporterede data og masse- og balance dokumenter;
- g) generel sammenhæng mellem data om samlet brændstofforbrug og data om indkøbt eller på anden måde leveret brændstof til de omfattede luftfartøjer;
- h) om de anvendte målemetoder og målere, herunder placeringen af energi- og brændselsmålere, vil bidrage til at give det reelle billede af produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens CO₂-udledning med den krævede nøjagtighed;
- i) om nedre brændværdier, emissionsfaktorer m.m. er bestemt som angivet i overvågningsplanen, herunder om fastlæggelsen heraf er udført af akkrediterede laboratorier i det i overvågningsplanen krævede omfang, og
- j) om den i overvågningsplanen angivne kvalitetsstyring, herunder procedurer for kalibrering af målere, samt dokumenthåndtering ved måling og registrering af CO₂-udledning eller ton-kilometerdata, er implementeret i produktionsenheden eller hos luftfartsoperatøren;
- k) om supplerende procedurer MRG, Bilag XIV, afsnit 6, og bilag XI, afsnit 8, er implementeret hos luftfartsoperatøren.

G10.11 **Verifikation af CO₂-udledningsrapporten eller ton-kilometerrapporten** i perioden 1. januar til 31. marts skal omfatte virksomhedens udledningsrapport eller ton-kilometerrapport for produktionsenheden eller luftfartsoperatøren og den overvågning, der er foretaget i det år, der er genstand for verifikationen. Verifikationen gennemføres som hovedregel på produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens adresse, jf. dog G10.18. Ved verifikationen bedømmes pålidelighed, troværdighed og nøjagtighed af

overvågningssystemerne og de rapporterede data samt information vedrørende udledninger eller ton-kilometer, herunder især:

- a) de rapporterede aktivitetsdata og dermed forbundne målinger og beregninger, herunder evt. data, der er blevet justeret som resultat af verifikationen og grundlag for justeringen;
- b) valg og anvendelse af beregningsfaktorer og metodetrin;
- c) beregninger til bestemmelse af de samlede udledninger og ton-kilometerdata;
- d) det hensigtsmæssige i valget og brugen af målemetoder, hvis der anvendes målinger.

G10.12 Årlig verifikation

Den årlige verifikation skal gennemføres hvert år i tidsrummet 1. januar til 31. marts. Verifikator skal ved den årlige verifikation bedømme, om de faktiske forhold og arbejdsrutiner er i overensstemmelse med den gældende udledningstilladelse (hvis relevant), og den gældende overvågningsplan fra Energistyrelsen, samt udledningsrapporten.

Verifikator kan vælge at foretage en opdelt verifikation, således at den første del af verifikationen (systemdelen) foretages tidligere, dog tidligst i 4. kvartal året før.

- a) Verifikator skal forud for den årlige verifikation foretage en vurdering af:
 - oversigt (f.eks. regneark eller lignende) med data for året som verifikationen omfatter;
 - gældende udledningstilladelse (hvis relevant), og evt. tidligere udgave(r);
 - gældende overvågningsplan og evt. tidligere udgave(r), herunder Energistyrelsens godkendelse af overvågningsplan;
 - udledningsrapport for foregående år inkl. datagrundlag;
 - evt. udkast til udledningsrapport for året verifikationen omfatter;
 - oplysninger om evt. ændringer i aktiviteter hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren;
 - bemærkninger og forbehold i verifikationsrapport og –erklæring fra det foregående år;samt en gennemgang og eventuel revision af:
 - den strategiske analyse;
 - den indledende risikoanalyse;
- b) På grundlag af resultatet af ovenstående skal verifikator udarbejde en verifikationsplan, jf. G.10.7.
- c) Den årlige verifikation skal som hovedregel gennemføres hos produktionsenhedens se dog G10.18, eller på luftfartsoperatørens adresse, jf. definition af lokalitet i afsnit 4 – 3 Definitioner, og skal omfatte en bedømmelse af:

- overensstemmelse mellem de faktiske forhold og gældende udledningstilladelse, gældende overvågningsplan, kommunikation med Energistyrelsen, rapportering/returnering af kvoter;
- håndtering af ændringer hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren;
- om alle udledningskilder hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren er medtaget;
- data i relation til data fra foregående år, herunder opgørelsestidspunkt ved årsskiftet;
- evt. ændringer i ansvar og personale i kæden fra dataindsamling til rapportering;
- evt. ændringer i beregningsmetoder og evt. software, der anvendes hertil;
- implementering af kvalitetsstyringsprocedurer, som fastlagt i den gældende overvågningsplan, herunder bl.a.:
 - måleudstyr, kalibreringsrutiner og behandling af evt. afvigelser;
 - intern evaluering og audit;
 - intern gennemgang af rapporterede data;
 - korrigerende og forebyggende handlinger;
 - procedurer for dataindsamling og behandling;

samt

- opfølgning på bemærkninger og forbehold i verifikationsrapport fra foregående verifikation;
- stikprøver i data for verifikation af pålidelighed;
- gennemgang af udledningsrapporten for verifikation af data og informationer baseret på auditerede data og informationer;
- gennemgang af strategisk analyse, risikoanalyse, verifikationsplan og objektive vidnesbyrd for vurdering af, om der er behov for ændringer og/eller supplerende verifikationsaktiviteter.

Udarbejdelse af besøgsrapport og verifikationsrapport, jf. G11.1 til G11.7.

Beslutning om udstedelse af verifikationserklæring, jf. G12.1 & G12.2.

- G10.13 Igennem hele verifikationsprocessen skal verifikator identificere og rapportere eventuelle afvigelser og urigtige oplysninger ved at vurdere, om:
- de procedurer for kvalitetssikring og –kontrol, som beskrives i O&R-Beslutningen, bilag I, kapitel 10.1, 10.2 og 10.3, og som er fastlagt i den godkendte overvågningsplan for produktionsenheden eller luftfartsoperatøren, er gennemført;
 - der er klare og objektive vidnesbyrd fundet gennem indhentningen af data, der understøtter eventuelle afvigelser.
- G10.14 For produktionsenheder skal verifikationsprocessen og omfang tilpasses den kompetente myndigheds (Energistyrelsens) opdeling af produktionsenheder i grupper, jf. beskrivelse af virksomhedsgrupper (se afsnit 3 i denne retningslinje under definitioner).

- G10.15 Gruppe 1, 2 og 3: Verifikationen af **årsudledningsrapporten** hvert år efter den 1. januar kan for disse produktionsenheder være en verifikation af dokumentationen for brændselsanvendelsen. For gruppe 3 desuden en verifikation af dokumentationen for procesudledningsopgørelsen. Den skal – udover verifikationen af implementeringen af system til dokumenthåndtering og kvalitetsstyring – bestå i en gennemgang af dokumentation for:
- at måling og registrering af brændselsforbrug, og for gruppe 3 ligeledes af karbonat-indholdet i råmaterialerne og til røggasrensning, er foretaget i overensstemmelse med den godkendte overvågningsplan, herunder at der er anvendt de brændsler, der fremgår af overvågningsplanen;
 - at opgørelse af forbruget af de enkelte brændsler og for gruppe 3 ligeledes af karbonatindholdet i råmaterialerne og til røggasrensning er sket som angivet i overvågningsplanen, herunder at den tilstrækkelige dokumentation herfor (faktura m.v.) forefindes;
 - opgørelse/udregning af CO₂-udledninger, herunder procesudledningerne for gruppe 3, er foretaget som angivet og at opgørelsen derfor opfylder de stillede krav til præcision og troværdighed, herunder at der er anvendt de korrekte faktorer til beregning af udledninger.
- G10.16 Besøg hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren har til formål at fastslå opgørelsens rigtighed, om datamaterialet er fremkommet under tilfredsstillende forhold, og om opgørelsesmetoderne er hensigtsmæssige og dækkende for forholdene i virksomheden, endvidere om de afledte aktiviteter, opgørelser, måle- og beregningsmetoder, kalibreringer m.m. gennemføres på tilfredsstillende vis som beskrevet i overvågningsplanen.
- G10.17 Med henvisning til retningslinjerne i G10.16 og G10.21 kan førstegangsverifikationen hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren, der skal fastslå overensstemmelse med overvågningsplan og, hvis relevant, tilladelse, eventuelt gennemføres i løbet af det år, der ligger forud for den verifikation, der skal foretages inden ultimo marts det efterfølgende år.
- G10.18 For produktionsenheder i gruppe 1 med en CO₂-udledning under 50.000 tons/år, samt produktionsenheder i gruppe 2 giver følgende særlige retningslinjer mulighed for et mindre besøgsomfang:
- Hvis der tidligere er foretaget et besøg i produktionsenheden, og verifikator kan godtgøre:
- at overvågningsplanen og udledningstilladelsen er dækkende, og
 - ved gennemgang af produktionsenhedens afrapportering (og herunder det vedlagte dokumentationsmateriale) at overvågningsplanen er fulgt, og
 - at CO₂-opgørelsen opfylder de stillede krav til præcision og troværdighed,
- anses det ikke nødvendigt med besøg hos produktionsenheden i forbindelse med hver årlig verifikation, se dog G10.22.

- G10.19 Hvis der under verifikators gennemgang af den fremsendte dokumentation (jf. G10.18) viser sig tvivlsspørgsmål eller opstår problemer, der ikke kan afklares uden et besøg hos produktionsenheden, skal verifikator i alle tilfælde besøge virksomheden for at opnå en afklaring på stedet.
- G10.20 For øvrige produktionsenheder, som ikke er dækket af G10.18, nemlig produktionsenheder i gruppe 1 med en CO₂-udledning over 50.000 tons/år, produktionsenheder i gruppe 3 og produktionsenheder i gruppen ”øvrige”, dvs. enheder med individuelle overvågningsplaner, skal verifikationen af CO₂-opgørelsen omfatte besøg i produktionsenheden hvert år.
- G10.21 Besøg hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren har endvidere til formål at verificere, om den godkendte overvågningsplan stadig svarer til de faktiske forhold, samt om der er foretaget ændringer til opgørelsesmetoden og anvendelsen siden sidste verifikation, der medvirker til et andet valg af emissionsfaktorer og nøjagtighedsniveauer.
- G10.22 Alle produktionsenheder, herunder også gruppe 1 og 2 med CO₂-udledning, jf. G10.18, skal under alle omstændigheder minimum besøges:
- Ved starten af en ny kvoteperiode.
 - Mindst hver 3. år.

11 – Verifikationsrapport (evalueringsrapport)

- G11.1 Verifikator vurderer alle produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens udledningsskilder for pålideligheden af data om hver enkelt kilde, som bidrager til produktionsenheden eller luftfartsoperatørens samlede udledninger eller ton-kilometerdata.
- G11.2 På baggrund af denne analyse påpeger verifikator de kilder, hvor risikoen for fejlberedning er stor, og andre aspekter ved overvågnings- og rapporteringsproceduren, som vil kunne bidrage til fejlberedning af de samlede udledninger eller ton-kilometerdata. Det drejer sig navnlig om bestemmelsen af beregningsfaktorer og beregningerne til bestemmelse af udledningerne fra de enkelte udledningsskilder og metode ved beregning af ton-kilometerdata for de enkelte flyvninger. Der lægges vægt på de udledningsskilder og data, samt de aspekter ved overvågningsproceduren, der er behæftet med stor fejlrisiko.
- G11.3 Efter hvert besøg udarbejder verifikator en rapport, således at produktionsenheden eller luftfartsoperatøren straks gøres bekendt med resultatet af verifikationsbesøget. Rapporten skal indeholde konklusion om overensstemmelse med kravgrundlaget for verifikation, beskrivelse af evt. identificerede afvigelser samt aftale om det videre forløb. Denne rapport kan omfatte flere produktionsenheder eller lokaliteter for luftfartsoperatører.
- G11.4 Verifikationen afsluttes med, at verifikator udarbejder en rapport med alle betydende forhold om verifikationsprocessen for hver enkelt produktionsenhed eller luftfartsoperatør. I rapporten anføres det, om udledningsrapporten eller ton-kilometerrapporten for produktionsenheden eller luftfartsoperatøren i henhold til artikel 14 i Kvotedirektivet er fyldestgørende for indstilling til verifikationsselskabet om udstedelse af verifikationserklæring. Indstilling om udstedelse af verifikationserklæring forudsætter, at oplysning-

gerne i udledningsrapporten om de samlede udledninger eller, at data i ton-kilometerrapporten i det væsentlige ikke er urigtige.

Verifikationsrapporten skal som minimum indeholde de punkter, der er beskrevet i Energistyrelsens disposition for verifikationsrapport, gengivet i bilag 6, 8 og 10.

- G11.5 Den interne verifikationsdokumentation hos verifikationsselskabet skal som minimum omfatte dokumentation for strategisk analyse, risikoanalyse, verifikationsplanen og gennemførelse af denne, samt grundlag for beslutninger vedrørende væsentlige urigtige oplysninger og afvigelser. Den interne verifikationsdokumentation skal indeholde tilstrækkelig dokumentation til at kunne evaluere verifikationsprocessen før udstedelse af en verifikationserklæring. Den interne verifikationsdokumentation bør omfatte dokumentation nævnt i bilag 5.

Ved afslutning af verifikation samles og arkiveres intern dokumentation for den enkelte verifikationsopgave, således den er let tilgængelig for den kompetente myndighed og akkrediteringsorganet.

- G11.6 I tilfælde hvor der er identificeret fejl eller mangler i udledningsrapport eller ton-kilometerrapport for produktionsenheden eller luftfartsoperatøren, grundlaget herfor eller i produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens overvågnings- eller opgørelsesfremgangsmåder, skal verifikator kræve supplerende information eller dokumentation for, at fejlagtige forhold er bragt i overensstemmelse med udledningstilladelse (hvis relevant), overvågningsplan eller andre relevante krav før indstilling til udstedelse af en positiv verifikationserklæring kan ske. Ovennævnte skal fremgå af rapport og dokumentation, jf. G.11.3 og G11.5
- G11.7 Hvis supplerende dokumentation, jf. G.11.6, ikke kan dokumentere, at forholdet er afhjulpet og i overensstemmelse med kravene, skal den ledende verifikator indstille til verifikationsselskabet, at der udstedes en negativ verifikationserklæring (produktionsenheden eller luftfartsoperatøren vil skulle bringe forholdet op med den kompetente myndighed). Forholdet skal fremgå af rapport, jf. G11.4.
- G11.8 Verifikator aftaler metode og tidsfrist for opfølgning på eventuelle bemærkninger og/eller forbehold i relation til indstilling med den ledelsesansvarlige for området hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren. Beskrivelse af forhold, der kræver opfølgning, skal fremgå af verifikationsrapporten.

Opfølgning på eventuelle bemærkninger og/eller forbehold fra foregående verifikation skal dokumenteres i verifikationsrapporten det efterfølgende år, evt. med reference til særskilt rapport vedrørende opfølgning.

Hvis produktionsenheden eller luftfartsoperatøren ikke har foretaget korrigerende handlinger, skal verifikator vurdere, om det kan medføre væsentlige urigtige oplysninger i den næste udledningsrapport.

Resultatet rapporteres jf. G11.3 og G11.4.

- G11.9 Verifikationsselskabet skal have procedurer for eventuel udstedelse af en revideret verifikationsrapport/-erklæring.

12 – Beslutning om certificering (udstedelse af verifikationserklæring)

G12.1 Beslutningstager må ikke have været involveret i verifikationsaktiviteter i den konkrete verifikation.

De beslutninger, der indsamles under verifikationsprocessen, bør være tilstrækkelige til at:

1. sætte verifikationsselskabet i stand til at tage en begrundet beslutning om udstedelse af positiv/negativ verifikationserklæring;
2. sikre sporbarhed til sagens akter i tilfælde af at der bliver klaget eller ved planlægning af den næste verifikation;
3. sikre kontinuitet.

Ved beslutning bør fokus være på følgende:

- a) Udpegning af verifikationsteam og kompetencevurdering.
- b) Vurdering af ”Business Risk”, herunder især beslutning om accept af opgaven og tidsallokering.
- c) Den strategiske analyse.
- d) Risikoanalysen.
- e) Verifikationsplan inklusiv plan for stikprøve i data.
- f) Gennemførelse af verifikation.
- g) Tilstrækkelighed af den interne verifikationsdokumentation.
- h) Forhold anført af verifikationsteamet, som betyder udstedelse af en negativ verifikationserklæring.
- i) Urigtige oplysninger og fejl der er blevet rettet i verifikationsforløbet.
- j) Eventuelle udestående urigtige oplysninger og afvigelser.

G12.2 Verifikationserklæringen for hver enkelt produktionsenhed eller luftfartsoperatør skal indeholde de punkter, som er beskrevet i Energistyrelsens disposition for verifikationserklæring, gengivet i bilag 7, 9 og 11.

13 – Opfølgning

Ingen specielle retningslinjer.

14 – Brug af licenser, verifikationserklæring og overensstemmelsesmærker

Ingen specielle retningslinjer.

15 – Klager til virksomheder (leverandører)

Ingen specielle retningslinjer.

Akkrediteringsbestemmelsen træder i kraft den 5. juli 2010

DANAK, den 5. juli 2010

Jesper Høy
Direktør

Allan Munck
Kvalitetschef

REFERENCER

- Bekendtgørelse af Lov om CO₂-kvoter nr. 348 af 9. maj 2008 med senere ændringer.
- Bekendtgørelse af Lov om ændring af lov om CO₂-kvoter og lov om fremme af vedvarende energi nr. 1267 af 16. december 2009.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF af 13. oktober 2003 med senere ændringer.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/101/EF af 19. november 2008.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/29/EF af 23. april 2009.
- Kommissionens Beslutning 2007/589/EF af 18/07/2007 om retningslinjer for overvågning og rapportering af drivhusgasemissioner i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF (O&R-Beslutningen).
- Kommissionens Beslutning 2009/339/EF af 16. april 2009 om ændring af beslutning 2007/589/EF for så vidt angår tilføjelse af retningslinier for overvågning og rapportering af udledninger og ton-kilometerdata fra luftfartsaktiviteter.
- DS/EN 45011, 3. udg. Generelle krav til organer, der udfører produktcertificering.
- EA-6/03, rev. 03 EA Document for Recognition of Verification Bodies under EU ETS Directive.

BILAG

Bilag 1: Principper for verifikation

Bilag 2: Verification plan – details, from EA-6/03, rev. 03, annex C (informative)

Bilag 3: Factors to consider when allocating time and determining data sampling, from EA-6/03, rev. 03, annex E (informative)

Bilag 4: Terminologi – CO₂-verifikation

Bilag 5: Content of Verifiers' internal verification documentation, from EA-6/03, rev. 03, annex G (informative)

Bilag 6: Verifikation af CO₂-udledninger fra produktionsenheder. Disposition for verifikationsrapport

Bilag 7: Verifikation af CO₂-udledninger fra produktionsenheder. Verifikationserklæring

Bilag 8: Verifikation af CO₂-udledninger fra luftfart. Disposition for verifikationsrapport

Bilag 9: Verifikation af ton-kilometer data fra luftfartsoperatører. Verifikationserklæring

Anvendelse af DS/EN 45011: 1998 ved akkreditering
til CO₂-verifikation

Nr. : AB 16
Dato : 2010.07.05
Side : 23/45

Bilag 10: Verifikation af ton-kilometer data fra luftfartsoperatører. Disposition for verifikationsrapport

Bilag 11: Verifikation af CO₂-udledninger fra luftfart. Verifikationserklæring

Bilag 1 Principper for verifikation

1.1 Verifikationselskabets rolle

Kvotedirektivets artikel 15 kræver, at rapporter, fremsendt af virksomheden eller luftfartsoperatøren ifølge artikel 14(3), verificeres i overensstemmelse med kriterierne fremsat i bilag V, og at den kompetente myndighed informeres herom.

Verifikationen skal omfatte overvågningssystemernes og de rapporterede udledningsdata eller ton-kilometerdata og – oplysningers pålidelighed, troværdighed og nøjagtighed, herunder:

- de rapporterede aktivitetsdata og dermed forbundne målinger og beregninger;
- overvågningsmetoder, hyppighed og anvendelse af systematik;
- valg og anvendelse af emissions- og oxidationsfaktorer samt nedre brændværdier;
- beregninger til bestemmelse af de samlede udledninger eller ton-kilometerdata;
- hvis der anvendes målinger: - det hensigtsmæssige i valget og anvendelsen af målemetoder.

De rapporterede udledninger eller ton-kilometerdata kan kun verificeres, hvis det på grundlag af pålidelige og troværdige data og oplysninger er muligt at bestemme udledningerne eller ton-kilometerdata med en høj grad af sikkerhed. En høj grad af sikkerhed indebærer:

- at de rapporterede data er konsistente (dvs. kan rekonstrueres som værende korrekte);
- at indsamlingen af data er sket i overensstemmelse med de relevante videnskabelige standarder;
- at produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens optegnelser er fuldstændige og kohærente.

Verifikationselskabet skal have adgang til alle relevante dele af produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens aktiviteter og informationer relateret til verifikationsemnet.

Ved verifikationen vurderer verifikationselskabet de indsamlede oplysninger som resultat af processen og fremkommer med en konklusion som en udtalelse eller som del af en rapport.

Anneks 5 i kvotedirektivet refererer til ”en høj grad af sikkerhed”, hvilket betyder, at det kræves, at verifikationselskabet udfører verifikationsarbejdet med en høj grad af sikkerhed, modsat en begrænset grad af sikkerhed. Verifikationselskabet skal derfor sikre en høj, men ikke total grad af sikkerhed for, at virksomhedens oplysninger ikke er fejlbehæftet. Dette skal bekræftes ved en fyldestgørende verifikationserklæring, der bekræfter, at verifikationselskabet ved høje sikkerhedskrav har sikret, at udledningsrapporten eller ton-kilometerrapporten er fri for fejl, i modsætning til en negativ verifikationserklæring, der indikerer, at man har konstateret, at oplysningerne i udledningsrapporten eller ton-kilometerrapporten ikke opfylder de specificerede krav.

1.2 Tilstrækkelige verifikationsoplysninger

For at kunne fremkomme med en konklusion på udledningsrapporten eller ton-kilometerrapporten og dens data skal verifikationselskabet indhente fyldestgørende oplysninger som en del af en gentagende, systematisk procedure, herunder:

- for produktionsenheder - opnå forståelse for produktionsenhedens aktiviteter, udledningstilladelsen, den godkendte overvågningsplan, processer, målemetoder, dataindsamling og behandling af data;

- for luftfartsoperatører – opnå forståelse for luftfartsoperatørens aktiviteter, den godkendte overvågningsplan, datasystem og styring af data, beregningsmetoder og tolkning af ton-kilometer data;
- opnå forståelse for enhver aktivitet, der udføres af produktionsenheden eller luftfartsoperatøren, udledningsskilder, måleudstyr, anvendelse af emissionsfaktorer og oxidationsfaktorer samt andre relevante data anvendt til beregning eller måling af udledning eller ton-kilometer
- opnå forståelse for kontrolmiljøet og kontrolsystemet til sikring af overensstemmelse med CO₂-udledningstilladelsen, hvis relevant, overvågningsplanen og andre relevante krav;
- på basis af forståelsen vurdere risikoen for, at udledningsrapporten eller ton-kilometer rapporten og dens data kan misforstås;
- på basis af forståelsen at vurdere risikoen for, at kontrolmiljøet og kontrolsystemet ikke opfylder kravene i CO₂-udledningstilladelsen, overvågningsplanen og andre relevante krav;
- følge op på vurderede risici, herunder udforme generelle svar, og fastsætte art, tidspunkter og indhold af den videre vurderingsproces;
- at udføre den videre vurderingsproces er klart forbundet med de påviste risici ved brug af en kombination af inspektion, iagttagelse, bekræftelse, genberegning, genudførelse, analytiske procedurer og forespørgsler. En sådan yderligere vurderingsproces omfatter selvstændige procedurer, også – hvor anvendeligt – for at opnå bekræftede informationer fra kilder, der er produktionsenheden eller luftfartsoperatøren uafhængige, og måske indbefatte inspektion af effektiviteten af diverse kontrolforanstaltninger;
- at vurdere tilstrækkeligheden og behørigheden af oplysningerne.

1.3 Væsentlighed

Væsentlighed defineres som verifikationselskabets faglige vurdering af, om én eller flere udeladelser, urigtige oplysninger eller fejl, som har betydning for de rapporterede oplysninger om en produktionsenhed eller luftfartsoperatør vil påvirke brugernes beslutninger i væsentlig grad. Verifikationselskabet vil betragte urigtige oplysninger i de samlede udledningstal som væsentlige, hvis de medfører, at udeladelserne, de urigtige oplysninger eller fejlene i det samlede udledningstal overstiger de nøjagtigheder, som svarer til de metodetrin (Se O&R-Beslutningen afsnit 5.2, som skal anvendes for den aktuelle produktionsenhed eller bilag XIV, afsnit 2.2.2, for luftfartsoperatører).

Væsentlighed er relevant, når verifikationselskabet beslutter arten, tidspunkter og omfang af dataindsamlingsproceduren, og når det vurderes, om produktionsenheden eller luftfartsoperatørens udledningsrapport eller ton-kilometer rapport er uden fejl, udeladelser og urigtige oplysninger. Når væsentlighed tages i betragtning, forstår og vurderer verifikationselskabet hvilke faktorer, som måske kan have indflydelse på de tilsigtede brugeres beslutninger. Væsentlighedskonceptet anerkender, at nogle forhold, enten individuelt eller samlet, er vigtige, hvis udledningsrapporten eller ton-kilometer rapporten skal præsenteres retfærdigt i overensstemmelse med kravene i kvotedirektivet og O&R-Beslutningen. Verifikationselskabet tager hensyn til både kvantitative fejl som kvalitative afvigelser, såsom mangel på at konstruere og rapportere udledningsdata i henhold til de påbudte krav i O&R-Beslutningen, Bilag 1, afsnit 14, bilag XIV, afsnit 8, og bilag XV, afsnit 6. Som følge af vekselvirkningen af disse overvejelser vil mindre uoverensstemmelser kunne have væsentlig betydning for udledningsrapporten eller ton-kilometer rapporten.

Overvejelser om væsentlighed bør diskuteres allerede ved planlægningsstadiet af verifikationen og bør kommunikeres videre inden for verifikationselskabets egne rækker. Verifikationselskabet planlægger og udfører arbejde for at fremskaffe tilstrækkeligt behørig oplysninger, hvorvidt udledningsrapporten eller ton-kilometer rapporten og dens data er uden væsentlige uoverensstemmelser.

Væsentlighedsevaluering påvirker vurderingen af risikoen for fejl, udeladelser og forkerte oplysninger i udledningsrapporten eller ton-kilometerreporten og dens data. Risikoevalueringen er baseret på undersøgelsesresultaterne fra miljøkontrollen og kontrolsystemerne. En væsentlighedskonklusion inddrager alle resultater fra den strategiske analyse, risikoanalyse og procesanalyse.

1.4 Usikkerhed

Den kompetente myndighed er ansvarlig for at godkende overvågningsplanen. Det er således den kompetente myndigheds ansvar, at vurdere og godkende det fastlagte usikkerhedsniveau i overvågningsplanen.

Verifikator skal anvende krav i O&R-Beslutningens bilag 1, afsnit 10.4.2 a) eller bilag XV, afsnit 8, vedrørende usikkerhed for udførte målinger eller en aktivitetsspecifik faktor.

Det betyder, at verifikator skal bekræfte den fortsatte validitet af de oplysninger, produktionsenheden eller luftfartsoperatøren anvender ved vurdering af usikkerhed, og som er angivet i den godkendte overvågningsplan.

1.5 Verifikationsrisikoanalyse

Verifikationsrisiko defineres som risikoen ved, at verifikationssselskabet fremkommer med en upassende konklusion, når produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens udledningsrapport eller ton-kilometerreport er væsentligt forkert fremstillet. Verifikationssselskabet kan reducere verifikationsrisikoen gennem konstruktion og implementering af en verifikationsproces, der fører til en fornuftig forventning om at kunne identificere væsentlige uoverensstemmelser. Verifikationsrisikoen skal reduceres til et acceptabelt niveau for at opnå høj sikkerhed til at danne basis for en tilfredsstillende verifikationserklæring.

Risikovurderinger styrer verifikationsbestrebelseerne i retning af produktionsenhedens eller luftfartsoperatørens dataudvikling, kontrolmiljøet, kontrolsystemet, ledelses- og rapporteringsprocesser som højner niveauet for forkert fremstilling af risikoen, herunder:

- **Uoverensstemmelsesrisiko:** Udlednings- eller ton-kilometerdataenes sårbarhed over for at have væsentlige uoverensstemmelser og ikke at være afledt af overvågningsmetoder og andre relevante krav. Verifikationssselskabet indregner risici forbundet med overensstemmelse med overvågningsmetoder og kontrolforanstaltninger hos produktionsenheden eller luftfartsoperatøren for at underbygge disse, idet det huskes, at der altid vil være nogle risici tilbage på grund af de forbundne begrænsninger i konstruktionen og funktionen af interne kontrolforanstaltninger.
- **Påvisningsrisiko:** Risikoen for at verifikationssselskabet ikke vil behandle en væsentlig uoverensstemmelse, der findes.

Graden af hvordan verifikationssselskabet skal vurdere ovenstående ligger inden for værdier defineret i O&R-Beslutningen bilag 1, afsnit 10.4.2 a), eller bilag XV, afsnit 8.

Bilag 2
Verification plan – details
from EA-6/03 rev. 03 - annex C (informative)

The following three factors may have a major influence on the verification plan:

Computerised information systems

Where the verification of data takes place within a computer information system the verifier should consider the following:

1. The operator's inherent risks to the completeness, consistency, reliability and accuracy of reported data from actual or potential failures in the computer information system (e.g., computer system failures resulting in a failure to collect data from automated monitoring equipment during the time of the system failure).
2. Potential software coding or scripting errors that may lead to misstatements or material misstatements in the reported data (e.g., the manual inputting of a function in a spreadsheet or a fundamental high-level programming code error that leads to an incorrect aggregate figure or an incorrect emissions factor/conversion).
3. Human errors in the computer information system (e.g. overwriting a spreadsheet containing last month's data with this month's data before backing up the data).
4. Where the computer information system is bespoke (non-standard) software it may be necessary to include specialist information technology/software engineering expertise within the verification team.
5. The prevailing information security environment within which the data is managed – breaches of information security may lead to failures or increased risk in the collation, transfer, processing, analysis, aggregation (or disaggregation) and storage reporting of data. Failures in information security may also arise from inadequate back-up procedures for data.
6. Proper use of the calculation formula and access control, the possibility of recovering data, continuity planning and security with respect to information technology.

The installation or aircraft operator's control environment

Verifiers should obtain a sufficient understanding of the control environment and control system to assess management's awareness and actions regarding internal controls and their importance in the generation and reporting of emissions or tonne-kilometre information and conformity with permit, where applicable, and monitoring plan requirements.

When planning the verification, verifiers should make enquiries of management to obtain an understanding of:

1. operator's risk assessment of inherent and control risks, misstatements in the annual emissions report or tonne-kilometre report and non-conformities against the approved monitoring plan and the MRG;
2. the accounting and internal control systems management as well as other control activities referred to in MRG Annex I, section 10.3 the operator has put in place to address such inherent and control risks;
3. management's understanding of the implementation and maintenance of the accounting and internal control systems as well as other control activities as referred to in MRG Annex I, section 10.3 to prevent and detect errors;
4. whether management has discovered any misstatements and non-conformities.

Using techniques such as enquiry, observation, inspection and analytical procedures, together with previous experience, the verifier obtains a sufficient understanding of the installation or aircraft operator's control environment to enable the verification plan to be developed and implemented. The verifier obtains an understanding of the installation or aircraft operator's:

1. business structure;
2. operating processes
3. personnel policies and practices;
4. communication of information;
5. computer information systems.

In order to be able to develop and implement the verification plan the verifier should have an understanding of the control systems in the installation or the aircraft operator and assess whether the control systems and related activities laid down in the approved monitoring plan have been implemented correctly and are functioning properly in relation to the data flows and the generation of emission or tonne-kilometre data.

Neither the operator nor the verifier should assume that adaptation and implementation of such systems can on their own merits, minimise the various risks associated with the EU ETS verification. However, where the installation or aircraft operator has an environmental management system such as ISO 14001, EMAS or an equivalent system in place this may make the gathering of material for verification within the EU ETS simpler provided that the management systems addresses all the issues associated with the data and information system for the EU ETS. The adaptation and implementation of a management system can help enhance as well as formalise the management, implementation and continuous improvements of the activities required to support the EU ETS permits, the MRG and other supporting requirements of the EU ETS.

The verifier shall address the procedures needed for monitoring and reporting of greenhouse gases and the correct application of these procedures, as identified in the approved monitoring plan, within the installation or aircraft operator's activities. In view of the control environment and the control system the verification plan shall include at least:

1. data flow activities according to MRG Annex I, section 10.1, including identification of source streams and emission sources covered by the EU ETS permit and the approved monitoring plan;
2. the sequence and interaction of data acquisition and handling activities according to MRG Annex I, section 10.1, including the methods of calculations or measurement which are used;
3. risk assessment of the definition and evaluations of the control system according to MRG Annex I, section 10.2;
4. management of the necessary competences for the responsibilities assigned according to MRG Annex I, section 10.3.1;
5. quality assurance of the measuring equipment and information technology used (if applicable) according to MRG Annex I, section 10.3.2, and other MRG requirements relating to the quality assurance of continuous emission measurements;
6. internal reviews of reported data according to MRG Annex I, section 10.3.3;
7. outsourced processes according to MRG Annex I, section 10.3.4;
8. corrections and corrective action according to MRG Annex I, section 10.3.5;

9. records and documentation according to MRG Annex I, section 10.3.6.

Conformity of the implementation of the approved monitoring plan

The verifier shall check and confirm the correct implementation of the approved monitoring plan and associated EU ETS permit, where applicable, including the correct application of the monitoring methodology.

The verifier should therefore define the verification plan to include:

- 1) spreadsheets and calculation methods to ensure they are accurate and transparent and that they follow the methodology defined in the approved monitoring plan
- 2) the source of external data such as emission factors and oxidation factors to ensure they are correct and correctly applied
- 3) the type of metering upon which data gathering relies and whether the meter has
 - i) been included in the approved monitoring plan
 - ii) conforms to the requirements (including uncertainty) specified in the approved monitoring plan
 - iii) current valid calibration status to be in line with the operators procedures on quality assurance of the measurement equipment and information technology used (if applicable) according to MRG Annex I, section 10.3.2. Where components of the measurement equipment cannot be calibrated and alternative control activities have been approved by the competent authority and detailed in the monitoring plan this should also be checked by the verifier.
- 4) the accuracy and applicability of the processing activities applied to primary data flows before they are put into intermediate data storage and processed for submission in the emissions report
- 5) any changes to equipment maintenance and calibration regimes that may have a material effect on the reported data and emissions reports, and whether these impact upon conformity with the approved monitoring plan;
- 6) the documentation of the installation or aircraft operator's legal and operational structure and boundaries, including issues of ownership, mergers and acquisitions, outsourcing, dominant management control (over GHG emissions or removals) and contractual requirements and how they relate to the scope of the approved monitoring plan, reported data and emissions reports.

Bilag 3
Factors to consider when allocating time and determining data sampling
from EA-6/03, rev. 03, annex E (informative)

The verifier should take the following factors into account in determining time allocation. The same factors shall at least apply when determining the extent of data sampling.

The following factors shall at least be taken into account:

1. the installation or aircraft operator's activities complexity;
2. the approved monitoring plan and its complexity;
3. the types and number of GHG sources and source streams;
4. number of data parameters;
5. size of the total data universe and the quantity of data to be checked including data that have not been processed for use (and going back to such data);
6. accuracy of the procedures for data management and storage, validity of the sampling rates and whether emission data are missing due to equipment failure or malfunctioning;
7. accounting system and its complexity;
8. accuracy and completeness of the data acquisition and handling activities;
9. robustness of the control activities as part of the control system that are implemented to mitigate inherent and control risks identified in the risk assessment to be performed by the operator;
10. sampling size based on materiality, reasonable assurance, inherent risk, control risk and detection risk;
11. competence of verifier personnel and the way they will be used during the verification engagement;
12. transparency of the control system and the number of times humans have to handle the data;
13. the organization culture related to management and adherence to internal procedures and their correction;
14. validation of computer managed interfaces and system related to data;
15. record keeping;
16. internal verification (horizontal and vertical checks);
17. whether activity-specific factors are determined (emission factors, net calorific value, oxidation factor etc.), by the operator or by third parties (suppliers, external accredited/non-accredited laboratories), or whether they have been based on standard factors.

For installations the following additional factors shall be taken into account:

1. application of a calculation method or measurement method for determining the GHG emissions;
2. the types and number of emission sources where continuous measurement methods are applied;
3. the way the quantity of the source stream is determined (through assessment via stock changes or direct metered usage), the operator's own measurement or relying on supplier's data;
4. if the installation applies a fall back approach an assessment of the annual update of the uncertainty analysis that is part of verification according to MRG Annex I, section 5.3;
5. the way in which the EU ETS emissions have been determined by continuous emission measurement if applied, including standards applicable, the measurement principle and parameters used;
6. the application of EN 14181 and other calibration requirements in case of CEMS.

Anvendelse af DS/EN 45011: 1998 ved akkreditering
til CO₂-verifikation

Nr. : AB 16
Dato : 2010.07.05
Side : 31/45

For aviation the following additional factors shall be taken into account:

1. completeness of the GHG sources;
2. if that aircraft operator has any data gaps;
3. completeness of flight, emissions and tonne-kilometre data;
4. complexity of data for mass and balance;
5. complexity of data for fuel consumption and purchased fuel;
6. availability of external data sources to support the above.

Bilag 4 Terminologi – CO₂-verifikation

DS/EN 45011:1998 er en international standard, der beskriver de generelle krav til organer, der udfører verifikation. Ved anvendelse af denne standard i forbindelse med akkreditering af verifikatorer, der foretager CO₂-verifikation af selskaber, skal der foretages følgende justeringer af DS/EN 45011:

Ny tekst	Tekst i ISO Guide 65
verifikationsselskab	certificeringsorgan
verifikation	certificering
verifikation	evaluering
verifikation	produktcertificering
fremgangsmåde for verificering	certificeringsprocedure
verifikationserklæring	certifikat
krav til verifikation	produktstandarder
<i>Ikke relevant</i>	produkttype, produktsortiment
udledningsrapport eller ton-kilometerrapport, jf. artikel 14(3)	produkt
verifikationsordning	certificeringsordning
virksomhed	leverandør
verifikationsaktivitet	certificeringsaktivitet
verifikationsproces	certificeringsproces
verificere	certificere
verifikationsordning	produktcertificeringsordning
verifikationsopgave,	certificeringsopgave
verifikationspersonale	certificeringspersonale
verifikationsdokument	certificeringsdokument
<i>Ikke relevant</i>	certificeringscyklus
verifikationskrav	certificeringskrav
verifikationsområde	certificeringsområde
verifikationsydelse	certificeringsydelse
verifikationskriterium	certificeringskriterium

Bilag 5
Content of verifier's internal verification documentation
from EA-6/03, rev. 03, annex G (informative)

The internal verification documentation of the verifier should at least cover the following elements:

1. Information on the verification team that has performed the verification:
 - a. names of the EU ETS auditor, EU ETS Lead Verifier and other relevant team members;
 - b. roles and responsibility of each verification team member;
 - c. time spent on verification activities by each team member.
2. Scope of the verification. This should in principle be in line with the scope of the verification activities that have been indicated in the verification plan unless changes have occurred during the verification process;
3. Conclusions on independence and impartiality checks and clearance of independence of reviewers to start the verification;
4. Conclusions on follow up of points/ recommendations from previous audits;
5. The verification plan;
6. The client's emissions report or tonne kilometre report;
7. The identification of the criteria against which the emissions report or tonne kilometre report was verified so that the verifier's technical reviewer, competent authority, the accreditation body and other relevant persons understand the basis for the verifier's verification conclusion;
8. Where appropriate a description of any significant, inherent limitation associated with the verification of the emissions report or tonne kilometre report against the criteria. It should be clear whether there is a limitation of scope in the verification, when circumstances prevented or a restriction was imposed that prevented the verifier from obtaining evidence required to reduce the verification risk to the reasonable level (MRG Annex I, section 10.4.2. (e));
9. The conclusions of the strategic analysis, risk analysis and process analysis and these analyses in full;
10. The verification activities undertaken. The activities described in the internal verification documentation should in principle be in line with the verification plan unless changes have occurred during the verification process;
11. Changes that have occurred during the verification process.
12. Reasons for increasing or decreasing the sampling size and resolution of all issues identified which required further investigation and their eventual outcome as well as evidence on the rationale for conclusions reached regarding the compliance of the emissions report or tonne kilometre report.
13. Conclusions on data quality and materiality with regard to the approval of the installation or aircraft operator's data in the emissions report or tonne kilometre report. This includes the materiality threshold that has been applied;
14. Non-conformities and misstatements that have been identified by the verifier, and indication of resolutions as relevant.
15. The conclusions on the verification of the emissions report or tonne kilometre report.

The competent authority and the accreditation body evaluating the verification should be allowed full access to the internal verification documentation (file) of the verifier.

Bilag 6
Verifikation af CO₂-udledninger fra produktionsenheder
Disposition for verifikationsrapport
Standardformat oktober 2008

Verifikation udført på:

Produktionsenhedens navn: []

Adresse: []

Produktionsenheds nummer (P-nr): []

Tilladelsesnummer: []

Grundlag:

- Tilladelse til at udlede CO₂ fra produktionsenheden:
[nummer og dato/år]
- Overvågningsplan:
[dato/år og versionsnummer, dato/år for Energistyrelsens godkendelse]
- Udledningsrapport
[dato/år og versionsnummer]

Verifikation af:

- Overvågningsplanens overensstemmelse med de faktiske forhold og implementering af Overvågningsplanen (1. gangs verifikation): []
- Og/eller produktionsenhedens udledningsrapport (årlig verifikation): []

Verifikationskriterier:

- Kvoteloven: [henvisning til § og underpunkt, der angiver de omfattede energirelaterede aktiviteter]
- Verifikationsbekendtgørelsen: []
- EU's retningslinjer for overvågning og rapportering: []

Type af verifikation:

- Førstegangs- og/eller årlig verifikation: []

Datoer for besøg og verifikation:

[datoer og henvisning til vedlagte besøgsprogrammer og evt. delrapporter, klar angivelse af om der er gennemført besøg eller ej. Hvis besøg ikke er gennemført, skal begrundelse angives, fx henvisning til regler i G10.18]

Deltagere på verifikationshold:

[navn og funktion]

Deltagere fra produktionsenheden under verifikationen:

[navn og funktion]

Dokumenter anvendt ved verifikationen:

[materiale der er modtaget fra produktionsenheden eller set under verifikationen]

Verifikationsfremgangsmåde og -omfang:

Anfør omfang af stikprøver, interviews, analyser og gennemsyn i forbindelse med verifikationen af:

- [anlæg],
- [ledelsessystem og procedurer],
- [dokumenter],
- [datagrundlag]

Sammenfatning og konklusion:

[resultatet af verifikationen]

Evt. afvigelser og baggrund for deres lukning:

[angiv her]

Bemærkninger og forbehold:

[angiv evt. bemærkninger og forbehold i relation til indstilling/anbefaling]

Indstilling/Anbefaling:

[positiv verifikationserklæring/negativ verifikationserklæring]

Underskrifter:

[Dato/år, Lead Verifikators underskrift]

Bilag 7
Verifikation af CO₂-udledninger fra produktionsenheder
Verifikationserklæring
Standardformat oktober 2008

Verifikationserklæring for [anfør år] for produktionsenheden

Produktionsenhedens navn: []

Adresse: []

Produktionsenheds-nummer (P-nr): []

Tilladelsesnummer: []

GrundlagVerifikationen af produktionsenhedens CO₂-udledning er udført med udgangspunkt i:

- Tilladelse til at udlede CO₂ fra produktionsenheden:
[nummer og dato/år]
- Overvågningsplan:
[dato/år og versionsnummer, dato/år for Energistyrelsens godkendelse]
- Udledningsrapport:
[dato/år og versionsnummer]

Erklæring

Verifikationen er gennemført i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. [nummer, udgave og titel på gældende udgave af verifikationsbekendtgørelsen indsættes] samt DANAK's Akkrediteringsbestemmelse AB 16 : Anvendelse af DS/EN 45011:1998 ved akkreditering til CO₂-verifikation.

I forbindelse med verifikationen er alle produktionsenhedens CO₂-udledningskilder vurderet for pålideligheden af dataene om hver enkelt kilde, som bidrager til produktionsenhedens samlede CO₂-udledninger.

Positiv erklæring

Med udgangspunkt i ovenstående og gennemgang af produktionsenhedens udledningsrapport, dens dagtaggrundlag og dens tilblivelse erklæres hermed (med forbehold for eventuelle bemærkninger anført nedenfor):

- At de faktiske forhold hos produktionsenheden er i overensstemmelse med den af Energistyrelsen godkendte overvågningsplan og udledningstilladelse
- At overvågningsplanen er implementeret
- At CO₂-udledningen er opgjort i overensstemmelse med den implementerede overvågningsplan,
- Og at udledningsrapporten er udfærdiget i overensstemmelse med lov om CO₂-kvoter, jf. lov-bekendtgørelse nr. 348 af 9. maj 2008, bekendtgørelse af lov om CO₂-kvoter.

På denne baggrund samt verifikationsrapport dateret [dato] konkluderes det, at de data der fremlægges i udledningsrapporten er uden udeladelser, væsentlige uoverensstemmelser, urigtige oplysninger eller fejl, som medfører væsentlige ukorrekte angivelser af den samlede udledningmængde.

CO₂-udledningen for [år] i udledningsrapporten er:
[tons CO₂]

Til ovenstående erklæring er der følgende bemærkninger:
[angivelse af observerede forhold i forhold til erklæringen, og evt. med henvisning til verifikationsrapporten]

Den positive erklæring er baseret på en antagelse om, at ovennævnte bemærkninger ikke har væsentlig indflydelse på opgørelsen af CO₂-udledningen.

Verifikationsselskabets adresse, akkreditering og registreringsnummer: []

Verifikationsselskabets stempel: []

Akkrediteringsorganets logo/akkrediteringsmærke: []

Dato/år og underskrift på verifikationsselskabets vegne: []

Negativ erklæring

På baggrund af ovenstående grundlag erklæres det, at der **ikke** kan udstedes en positiv verifikationserklæring. Baggrunden for dette er følgende:
[Tekst med evt. henvisning til verifikationsrapporten]

Verifikationsselskabets adresse, akkreditering og registreringsnummer: []

Verifikationsselskabets stempel: []

Akkrediteringsorganets logo/akkrediteringsmærke: []

Dato/år og underskrift på verifikationsselskabets vegne: []

Bilag 8
Verifikation af CO₂-udledninger fra luftfart
Disposition for verifikationsrapport
Standardformat februar 2010

Verifikation udført på:

Luftfartsoperatørens navn: []

Adresse: []

Luftfartsoperatørs unikke identifikationsnummer: []

Grundlag:

- Overvågningsplan:
[dato/år og versionsnummer, dato/år for Energistyrelsens godkendelse]
- Udledningsrapport
[dato/år og versionsnummer]

Verifikation af:

- Overvågningsplanens overensstemmelse med de faktiske forhold og implementering af overvågningsplanen (1. gangs verifikation): []
- Og/eller luftfartsoperatørens udledningsrapport (årlig verifikation): []

Verifikationskriterier:

- Kvoteloven: []
- Verifikationsbekendtgørelsen: []
- EU's retningslinjer for overvågning og rapportering: []

Type af verifikation:

Førstegangs- og/eller årlig verifikation: []

Datoer for besøg og verifikation:

[datoer og henvisning til vedlagte besøgsprogrammer og evt. delrapporter, klar angivelse af hvor besøg er udført]

Deltagere på verifikationshold:

[navn og funktion]

Deltagere fra luftfartsoperatøren under verifikationen:

[navn og funktion]

Dokumenter anvendt ved verifikationen:

[materiale der er modtaget fra luftfartsoperatøren eller set under verifikationen]

Verifikationsfremgangsmåde og -omfang:

Anfør omfang af stikprøver, interviews, analyser og gennemsyn i forbindelse med verifikationen af:

- [CO₂-udledningskilder],
- [ledelsessystem og procedurer],
- [dokumenter],
- [datagrundlag]

Sammenfatning og konklusion:

[resultatet af verifikationen]

Evt. afvigelser og baggrund for deres lukning:

[angiv her]

Bemærkninger og forbehold:

[angiv evt. bemærkninger og forbehold i relation til indstilling/anbefaling]

Indstilling/Anbefaling:

[positiv verifikationserklæring/negativ verifikationserklæring]

Underskrifter:

[Dato/år, Lead Verifikators underskrift]

Bilag 9
Verifikation af ton-kilometerdata fra luftfartsoperatører
Verifikationserklæring
Standardformat februar 2010

Verifikationserklæring vedrørende ton-kilometer for [anfør år] for luftfartsoperatøren

Luftfartsoperatørens navn: []

Adresse: []

Luftfartsoperatørs unikke identifikationsnummer: []

GrundlagVerifikationen af luftfartsoperatørens CO₂-udledning er udført med udgangspunkt i:

- Overvågningsplan for ton-kilometer:
[dato/år og versionsnummer, dato/år for Energistyrelsens godkendelse]
- Ton-kilometerrapport:
[dato/år og versionsnummer]

Erklæring

Verifikationen er gennemført i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. [nummer, udgave og titel på gældende udgave af verifikationsbekendtgørelsen indsættes] samt DANAK's Akkrediteringsbestemmelse AB16: Anvendelse af DS/EN 45011:1998 ved akkreditering til CO₂-verifikation.

I forbindelse med verifikationen er alle luftfartsoperatørens CO₂-udledningskilder vurderet for pålideligheden af dataene om hver enkelt kilde, som bidrager til luftfartsoperatørens samlede antal ton-kilometer.

Positiv erklæring

Med udgangspunkt i ovenstående og gennemgang af luftfartsoperatørens ton-kilometerrapport, dens datagrundlag og dens tilblivelse erklæres hermed (med forbehold for eventuelle bemærkninger anført nedenfor):

- At de faktiske forhold hos luftfartsoperatøren er i overensstemmelse med den af Energistyrelsen godkendte overvågningsplan for ton-kilometer
- At overvågningsplanen er implementeret
- At ton-kilometerne er opgjort i overensstemmelse med den implementerede overvågningsplan,
- Og at ton-kilometerrapporten er udfærdiget i overensstemmelse med lov om CO₂-kvoter, jf. lov bekendtgørelse nr. 348 af 9. maj 2008, bekendtgørelse af lov om CO₂-kvoter, som ændret § 18 i lov nr. 1336 af 19. december 2008, lov om ændring af kildeskatteloven, opkrævningsloven, udpantningsloven og forskellige andre love, og lov nr. 1267 af 16. december 2009, lov om ændring af lov om CO₂-kvoter og lov om fremme af vedvarende energi.

På denne baggrund samt verifikationsrapport dateret [dato] konkluderes det, at de data, der fremlægges i ton-kilometerrapporten, er uden udeladelser, væsentlige uoverensstemmelser, urigtige oplysninger eller fejl, som medfører væsentlige ukorrekte angivelser af det samlede antal ton-kilometer.

Det samlede antal ton-kilometer for 2010 i ton-kilometerrapporten er:
[ton-kilometer]

Til ovenstående erklæring er der følgende bemærkninger:
[angivelse af observerede forhold i forhold til erklæringen, og evt. med henvisning til verifikationsrapporten]

Den positive erklæring er baseret på en antagelse om, at ovennævnte bemærkninger ikke har væsentlig indflydelse på opgørelsen af det samlede antal ton-kilometer.

Verifikationsselskabets adresse, akkreditering og registreringsnummer: []

Verifikationsselskabets stempel: []

Akkrediteringsorganets logo/akkrediteringsmærke: []

Dato/år og underskrift på verifikationsselskabets vegne: []

Negativ erklæring

På baggrund af ovenstående grundlag erklæres det, at der **ikke** kan udstedes en positiv verifikationserklæring. Baggrunden for dette er følgende:
[Tekst med evt. henvisning til verifikationsrapporten]

Verifikationsselskabets adresse, akkreditering og registreringsnummer: []

Verifikationsselskabets stempel: []

Akkrediteringsorganets logo/akkrediteringsmærke: []

Dato/år og underskrift på verifikationsselskabets vegne: []

Bilag 10
Verifikation af ton-kilometerdata fra luftfartsoperatører
Disposition for verifikationsrapport
Standardformat februar 2010

Verifikation udført på:

Luftfartsoperatørens navn: []

Adresse: []

Luftfartsoperatørs unikke identifikationsnummer: []

Grundlag:

- Overvågningsplan for ton-kilometer:
[dato/år og versionsnummer, dato/år for Energistyrelsens godkendelse]
- Ton-kilometerrapport
[dato/år og versionsnummer]

Verifikation af:

- Overvågningsplanens overensstemmelse med de faktiske forhold og implementering af overvågningsplanen: []
- Luftfartsoperatørens ton-kilometerrapport: []

Verifikationskriterier:

- Kvoteloven: []
- Verifikationsbekendtgørelsen: []
- EU's retningslinjer for overvågning og rapportering: []

Datoer for besøg og verifikation:

[datoer og henvisning til vedlagte besøgsprogrammer og evt. delrapporter, klar angivelse af hvor besøg er udført]

Deltagere på verifikationshold:

[navn og funktion]

Deltagere fra luftfartsoperatøren under verifikationen:

[navn og funktion]

Dokumenter anvendt ved verifikationen:

[materiale der er modtaget fra luftfartsoperatøren eller set under verifikationen]

Verifikationsfremgangsmåde og -omfang:

Anfør omfang af stikprøver, interviews, analyser og gennemsyn i forbindelse med verifikationen af:

- [CO₂-udledningskilder],
- [ledelsessystem og procedurer],
- [dokumenter],
- [datagrundlag]

Sammenfatning og konklusion:

[resultatet af verifikationen]

Evt. afvigelser og baggrund for deres lukning:

[angiv her]

Bemærkninger og forbehold:

[angiv evt. bemærkninger og forbehold i relation til indstilling/anbefaling]

Indstilling/Anbefaling:

[positiv verifikationserklæring/negativ verifikationserklæring]

Underskrifter:

[Dato/r, Lead Verifikators underskrift]

Bilag 11
Verifikation af CO₂-udledninger fra luftfart
Verifikationserklæring
Standardformat februar 2010

Verifikationserklæring for [anfør år] for luftfartsoperatøren

Luftfartsoperatørens navn: []

Adresse: []

Luftfartsoperatørs unikke identifikationsnummer: []

GrundlagVerifikationen af luftfartsoperatørens CO₂-udledning er udført med udgangspunkt i:

- Overvågningsplan:
[dato/år og versionsnummer, dato/år for Energistyrelsens godkendelse]
- Udledningsrapport:
[dato/år og versionsnummer]

Erklæring

Verifikationen er gennemført i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. [nummer, udgave og titel på gældende udgave af verifikationsbekendtgørelsen indsættes] samt DANAK's Akkrediteringsbestemmelse AB16: Anvendelse af DS/EN 45011:1998 ved akkreditering til CO₂-verifikation.

I forbindelse med verifikationen er alle luftfartsoperatørens CO₂-udledningskilder vurderet for pålideligheden af dataene om hver enkelt kilde, som bidrager til luftfartsoperatørens samlede CO₂-udledninger.

Positiv erklæring

Med udgangspunkt i ovenstående og gennemgang af luftfartsoperatørens udledningsrapport, dens datagrundlag og dens tilblivelse erklæres hermed (med forbehold for eventuelle bemærkninger anført nedenfor):

- At de faktiske forhold hos luftfartsoperatøren er i overensstemmelse med den af Energistyrelsen godkendte overvågningsplan
- At overvågningsplanen er implementeret
- At CO₂-udledningen er opgjort i overensstemmelse med den implementerede overvågningsplan,
- Og at udledningsrapporten er udfærdiget i overensstemmelse med lov om CO₂-kvoter, jf. lov bekendtgørelse nr. 348 af 9. maj 2008, bekendtgørelse af lov om CO₂-kvoter, som ændret § 18 i lov nr. 1336 af 19. december 2008, lov om ændring af kildeskatteloven, opkrævningsloven, udpantningsloven og forskellige andre love, og lov nr. 1267 af 16. december 2009, lov om ændring af lov om CO₂-kvoter og lov om fremme af vedvarende energi.

På denne baggrund samt verifikationsrapport dateret [dato] konkluderes det, at de data der fremlægges i udledningsrapporten er uden udeladelser, væsentlige uoverensstemmelser, urigtige oplysninger eller fejl, som medfører væsentlige ukorrekte angivelser af den samlede udledningsmængde.

CO₂-udledningen for [år] i udledningsrapporten er:
[tons CO₂]

Til ovenstående erklæring er der følgende bemærkninger:
[angivelse af observerede forhold i forhold til erklæringen, og evt. med henvisning til verifikationsrapporten]

Den positive erklæring er baseret på en antagelse om, at ovennævnte bemærkninger ikke har væsentlig indflydelse på opgørelsen af CO₂-udledningen.

Verifikationsselskabets adresse, akkreditering og registreringsnummer: []

Verifikationsselskabets stempel: []

Akkrediteringsorganets logo/akkrediteringsmærke: []

Dato/år og underskrift på verifikationsselskabets vegne: []

Negativ erklæring

På baggrund af ovenstående grundlag erklæres det, at der **ikke** kan udstedes en positiv verifikationserklæring. Baggrunden for dette er følgende:
[Tekst med evt. henvisning til verifikationsrapporten]

Verifikationsselskabets adresse, akkreditering og registreringsnummer: []

Verifikationsselskabets stempel: []

Akkrediteringsorganets logo/akkrediteringsmærke: []

Dato/år og underskrift på verifikationsselskabets vegne: []